

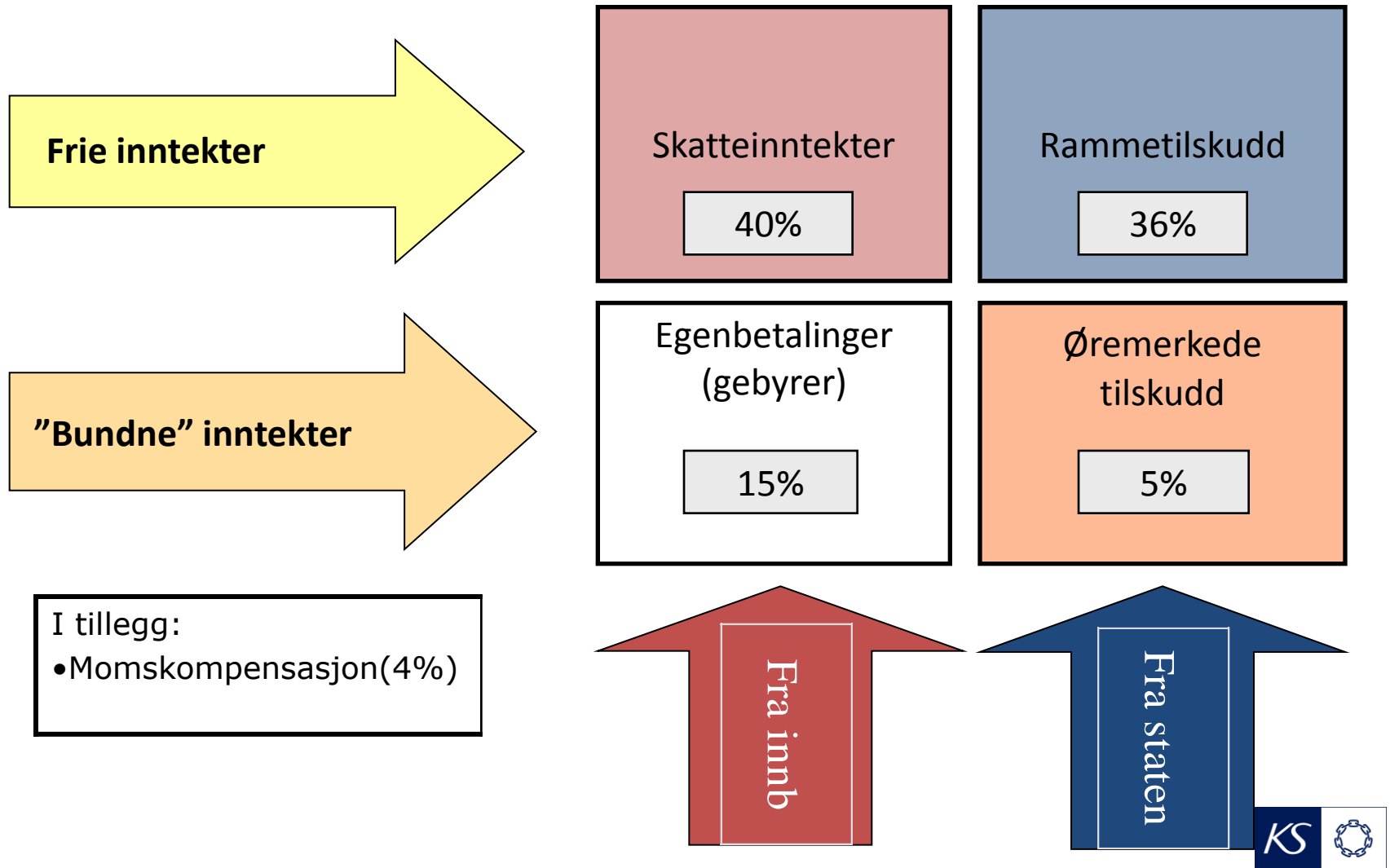
Nytt inntektssystem

Felles kommunestyre Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu -

18. februar 2016

Regiondirektør Trond Lesjø KS Hedmark / Oppland

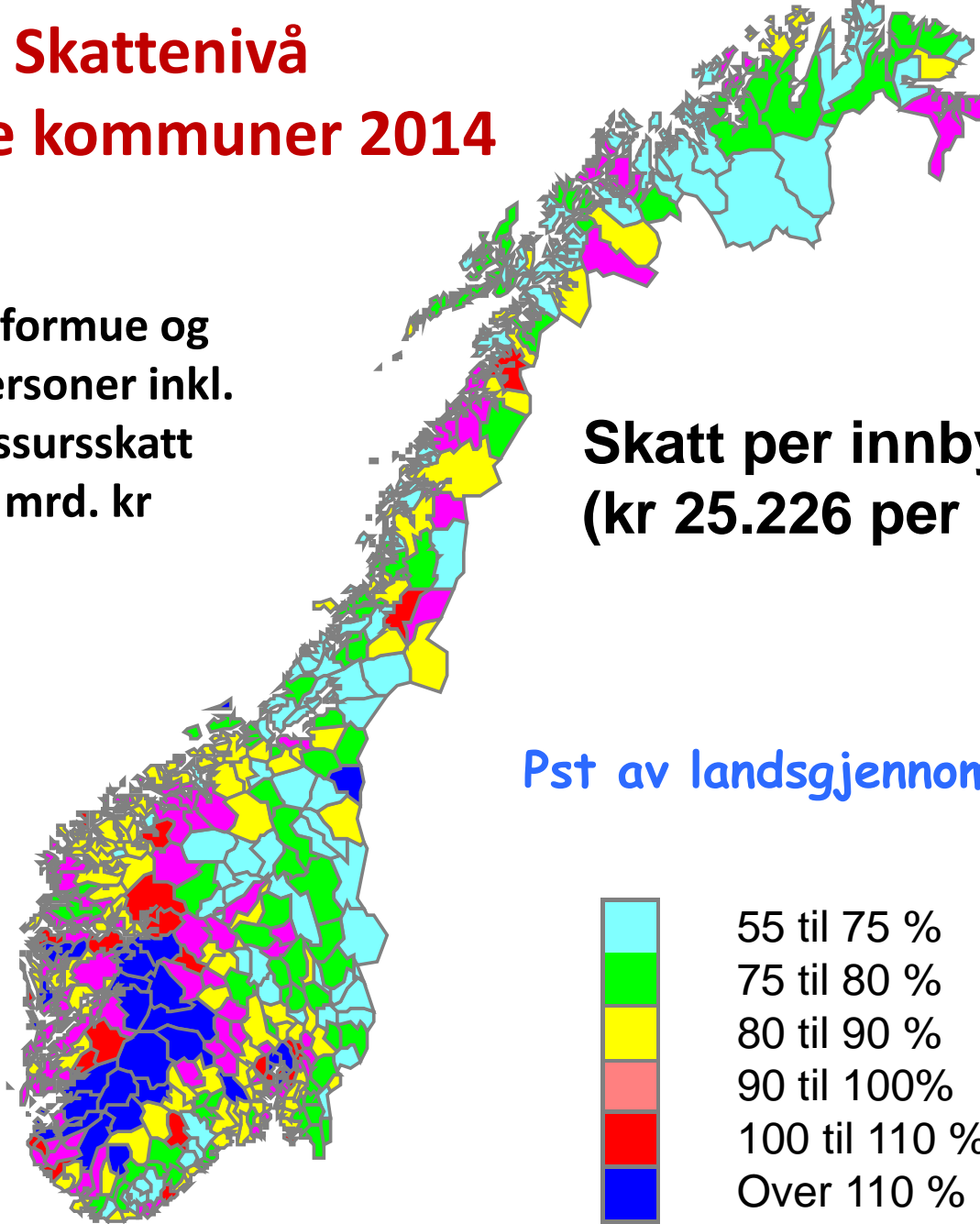
Finansiering av kommunesektoren

Skattenivå norske kommuner 2014

Skatt på formue og
inntekt personer inkl.
naturressursskatt
128,9 mrd. kr

Skatt per innbygger 2014
(kr 25.226 per innbygger)

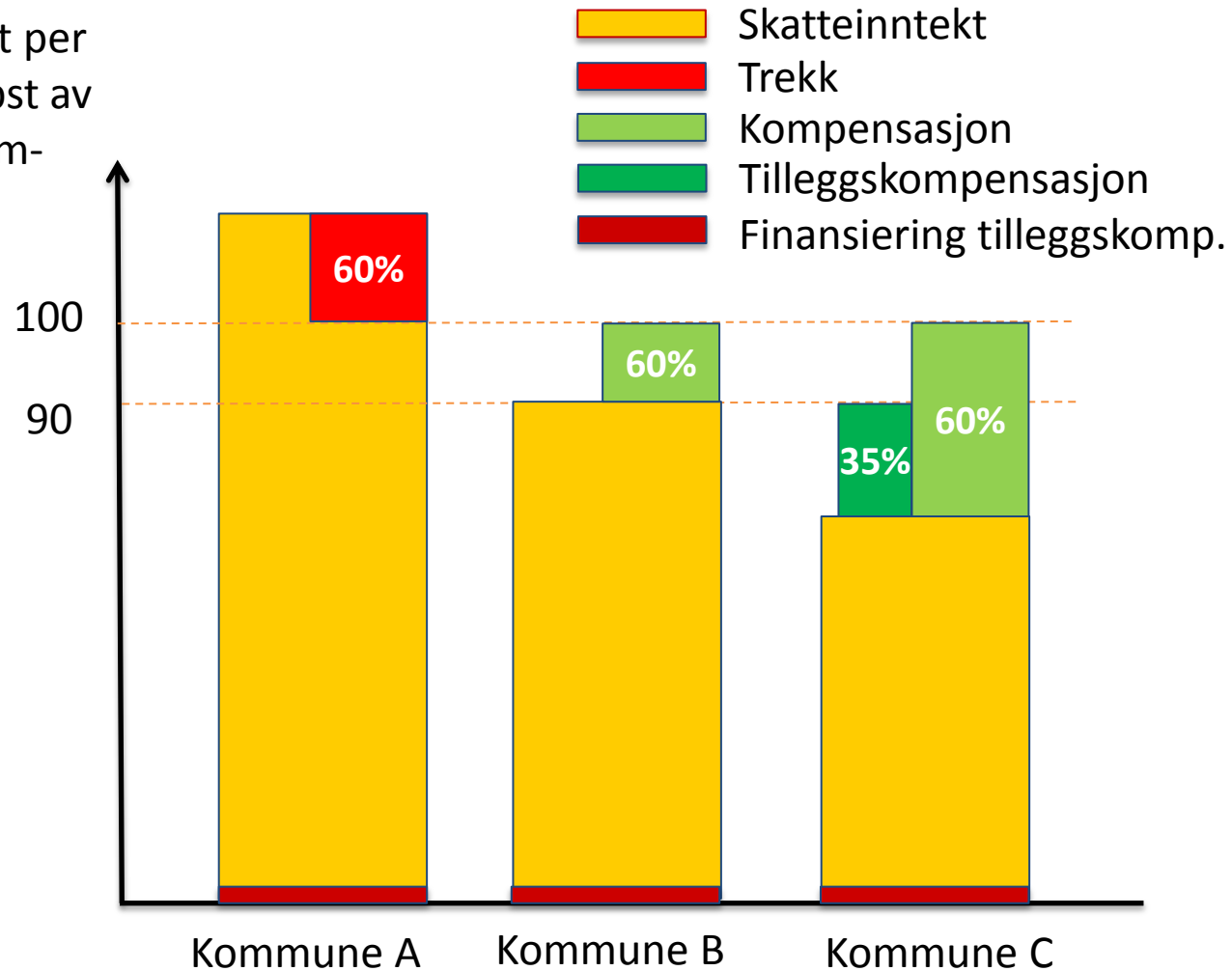
Pst av landsgjennomsnitt   Antall

55 til 75 %	88
75 til 80 %	79
80 til 90 %	117
90 til 100%	79
100 til 110 %	30
Over 110 %	35

Inntektsutjevningen

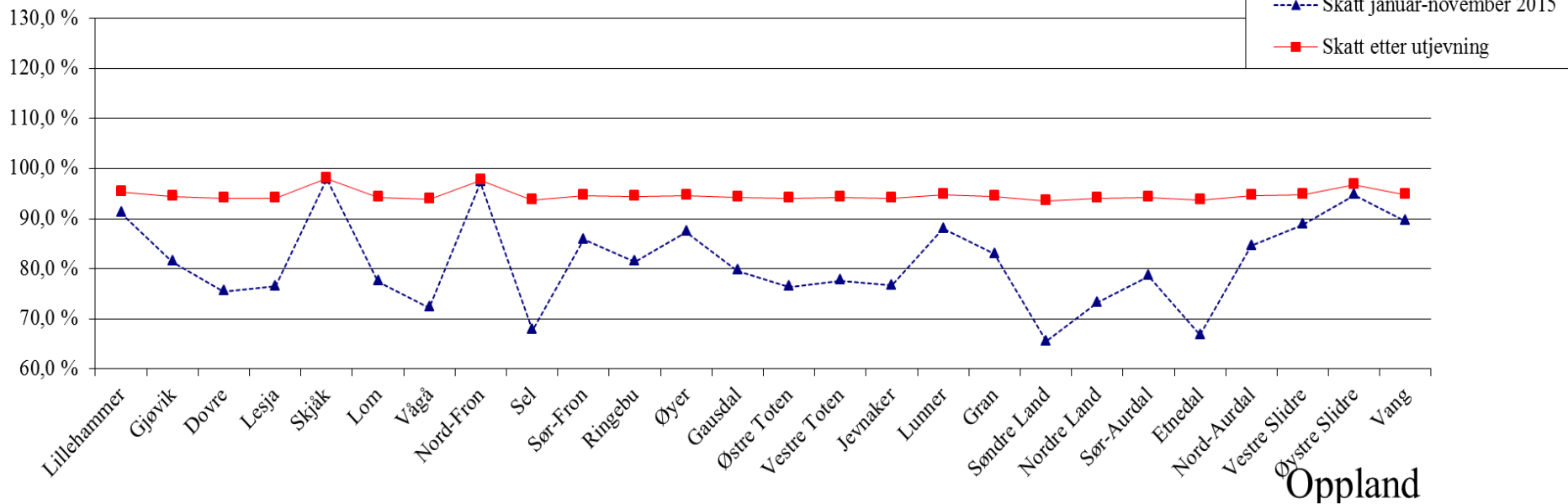
(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

Skatteinntekt per innbygger i pst av landsgjennomsnittet

Skatteinngang januar – november

Skatt og skatteutjevning i pst av landsgjennomsnittet pr innbygger (januar-november 2015)

Kommunesektorens inntekter er mer enn 500 mrd kroner

Kommunenes inntekter:

- Skatteinntekter fra egne innbyggere
- Statlige overføringer
  - rammetilskudd
  - øremerkede tilskudd
- Gebyrer, avgifter eller brukerbetalinger fastsatt av kommunen
- Kommunene kan ta eiendomsskatt, og enkelte kommuner har betydelige inntekter fra kraftverk

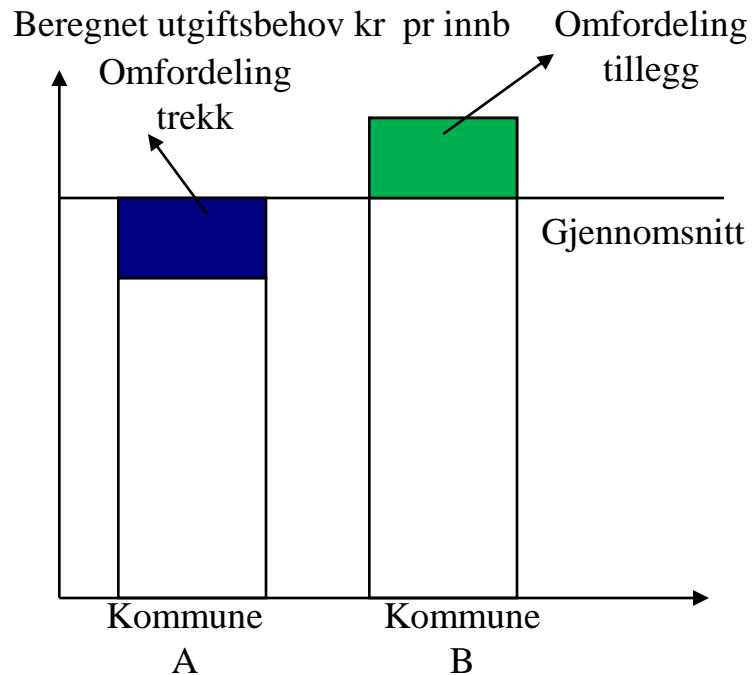
Inntektssystemet for kommunene – Fordeling av frie inntekter

- Bidra til at kommuner/fylkeskommuner blir satt i stand til å yte et **likeverdig tjenestetilbud** til sine innbyggere
  - Utjevning av strukturelle kostnader og ulikheter i skatteinntekter
- Ivareta de **regionalpolitiske målsettinger** knyttet til bosetting og næringsliv
  - Jf Nord-Norge-tilskuddet, småkommunetilskudd (regionaltilskuddet), tilskudd Namdalskommunene, distriktstilskudd Sør-Norge og deler av skjønnet
- **Tilfører kommunesektoren inntekter**
  - Supplement til skatt
- **Inntektssystemets dualisme**
  - likeverdig tjenestetilbud - større utjevning
  - regionalpolitikken - større forskjeller

Utgiftsutjevningen

- Kompenserer for ulike kostnads- og etterspørselsforhold (ufrivillige) for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud.
- Variasjoner for behovet for kommunale tjenester fanges i hovedsak opp gjennom
  - Alderskriterier
  - Sosioøkonomiske kriterier

Innbyggere per 1.7.2015

Beregnet utgiftsbehov i 2016:

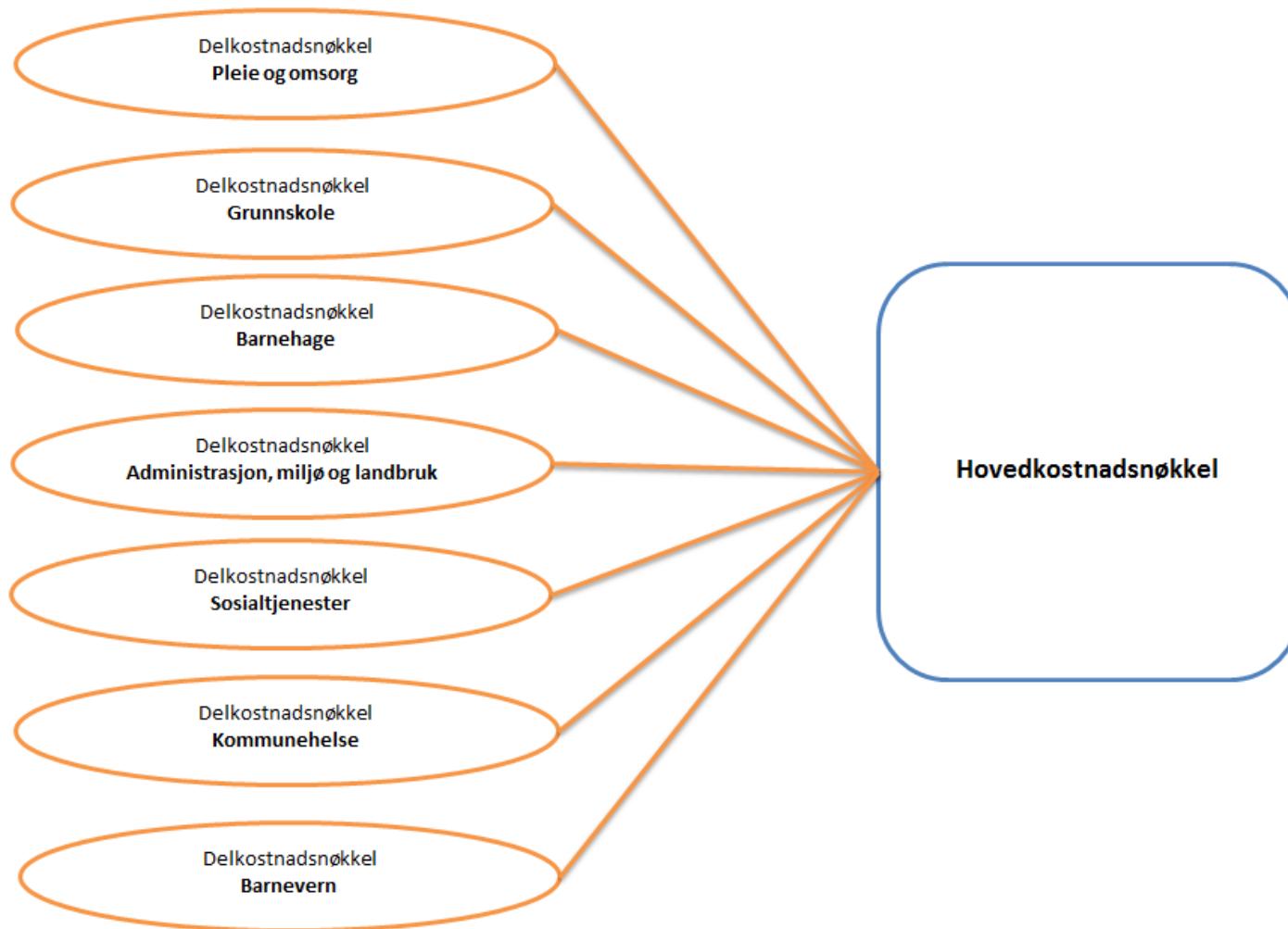
Nord-Fron	1,0609
Sør-Fron	1,0896
Ringebu	1,1070

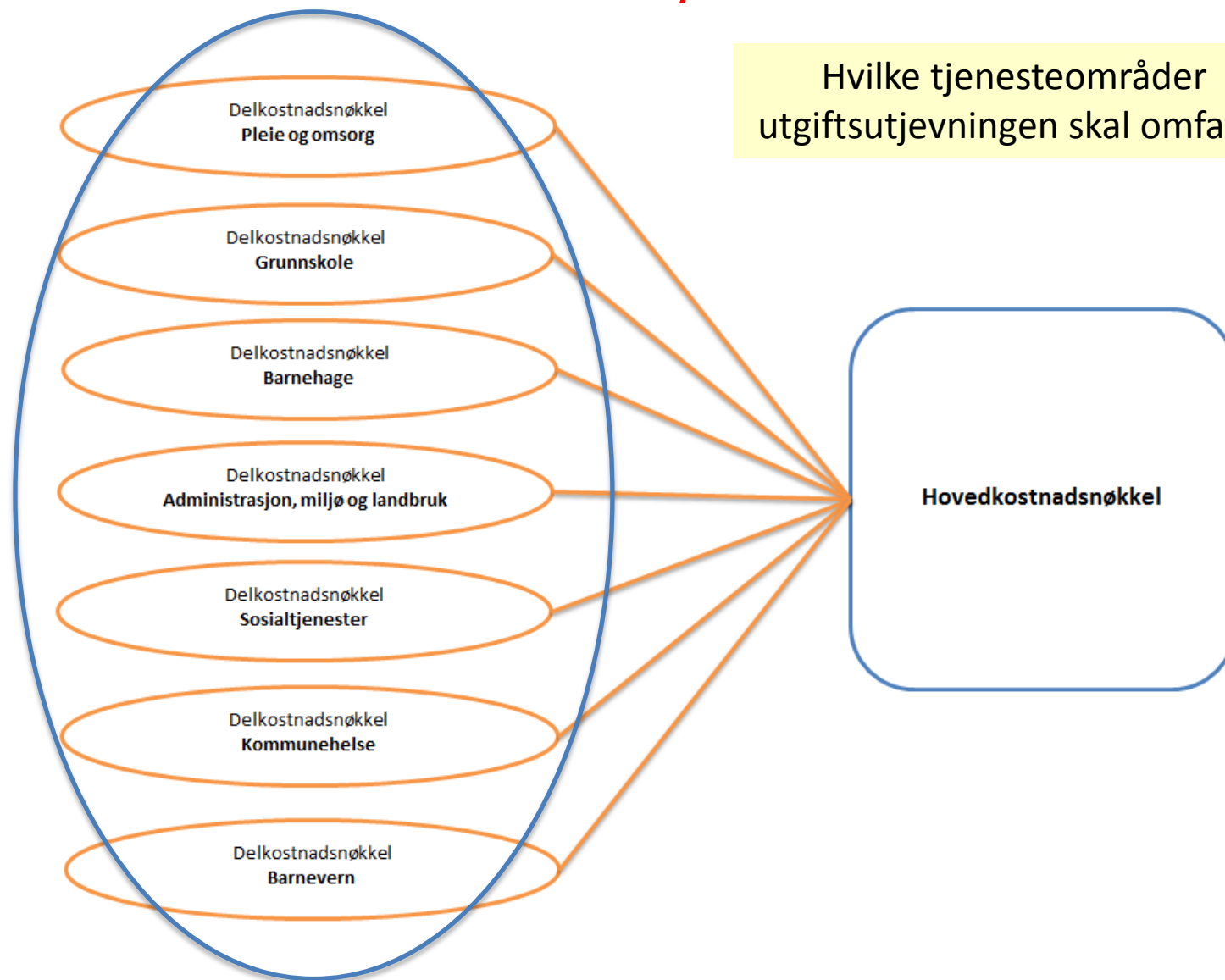
Høringsnotat fra kommunal- og moderniseringsdepartementet

- Nye kostnadsnøkler for kommunene,
→ herunder ny modell der det skilles mellom frivillig og ufrivillige smådriftsulemper
- Endringer i de regionalpolitiske tilskuddene
- Oppsummering av skatteelementene i inntektssystemet

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet

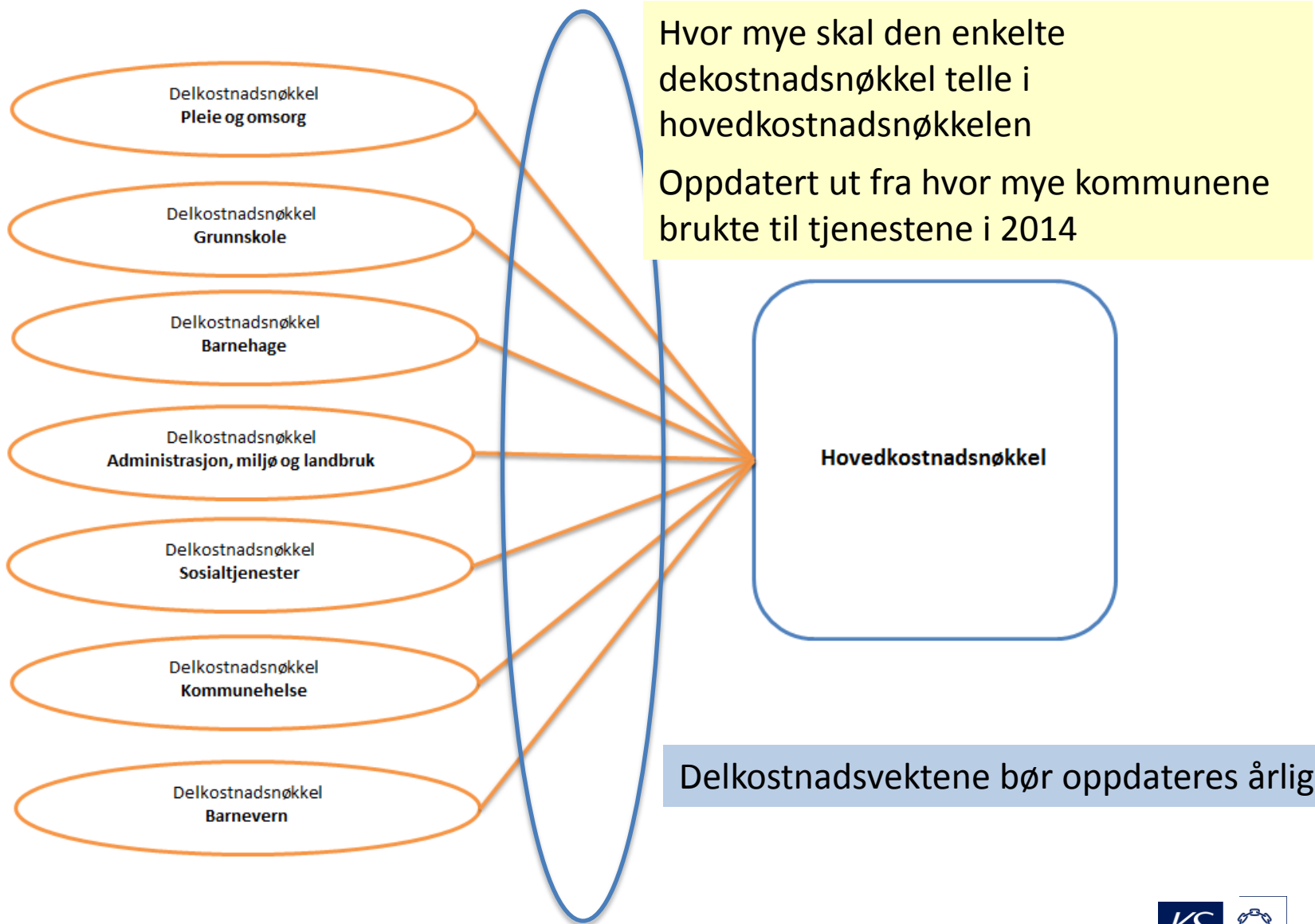

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet – hva kan endres?

Kommunale veier

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet – hva kan endres?

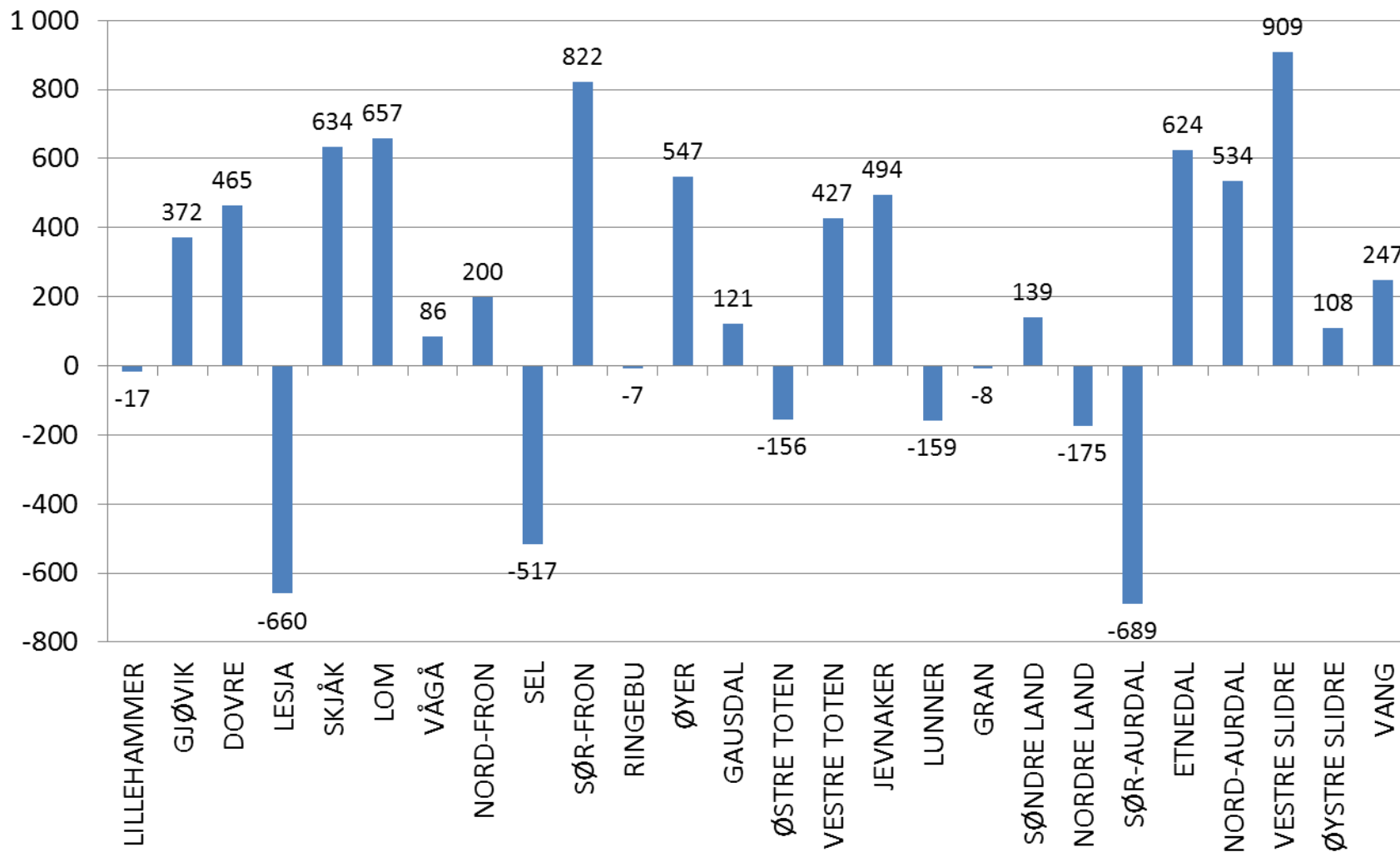
Samlet kostnadsnøkkel 2016

Kriterium	Vekt dagens	Vekt forslag
Innbyggere 0-1 år	0,0055	0,0056
Innbyggere 2-5 år	0,1268	0,1445
Innbyggere 6-15 år	0,2880	0,2659
Innbyggere 16-22 år	0,0210	0,0233
Innbyggere 23-66 år	0,0938	0,1101
Innbyggere 67-79 år	0,0453	0,0549
Innbyggere 89-89 år	0,0693	0,0762
Innbyggere 90 år og over	0,0464	0,0384
Landbrukskriteriet	0,0029	0,0022
Sonekriteriet	0,0132	0,0101
Nabokriteriet	0,0132	0,0101
Basiskriteriet	0,0226	0,0244
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandinavia	0,0083	0,0071
Norskfødte med innvandrere foreldre 6-15 år, ekskl. Skandinavia	0,0009	

Kriterium	Vekt dagens	Vekt forslag
Dødelighetskriteriet	0,0460	0,0455
Barn 0-15 år med enslige forsørgere	0,0115	0,0159
Lavinntektskriteriet	0,0062	0,0099
Uføre 18-49 år	0,0046	0,0058
Flyktninger u/ integreringstilskudd	0,0047	0,0076
Opphopningsindeks	0,0139	0,0086
Urbanitetskriteriet	0,0177	
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,0461	0,0339
Aleneboende 30 - 66 år		0,0174
Ikke-gifte 67 år og over	0,0437	0,0455
Andel barn 1 år uten kontantstøtte	0,0296	0,0177
Innbyggere med høyere utdanning	0,0188	0,0194
SUM	1,0000	1,0000

Oppland – samlet utslag endringer i utgiftsutjevningen

(kroner per innbygger)

Nytt strukturkriterium

KMD foreslår et nytt strukturkriterium, der kommuner som har smådriftsulemper som ikke fullt ut kan anses som ufrivillige skal få en reduksjon i den delen av tilskuddet som knyttes til det såkalte basiskriteriet.

Hva er et strukturkriterium?

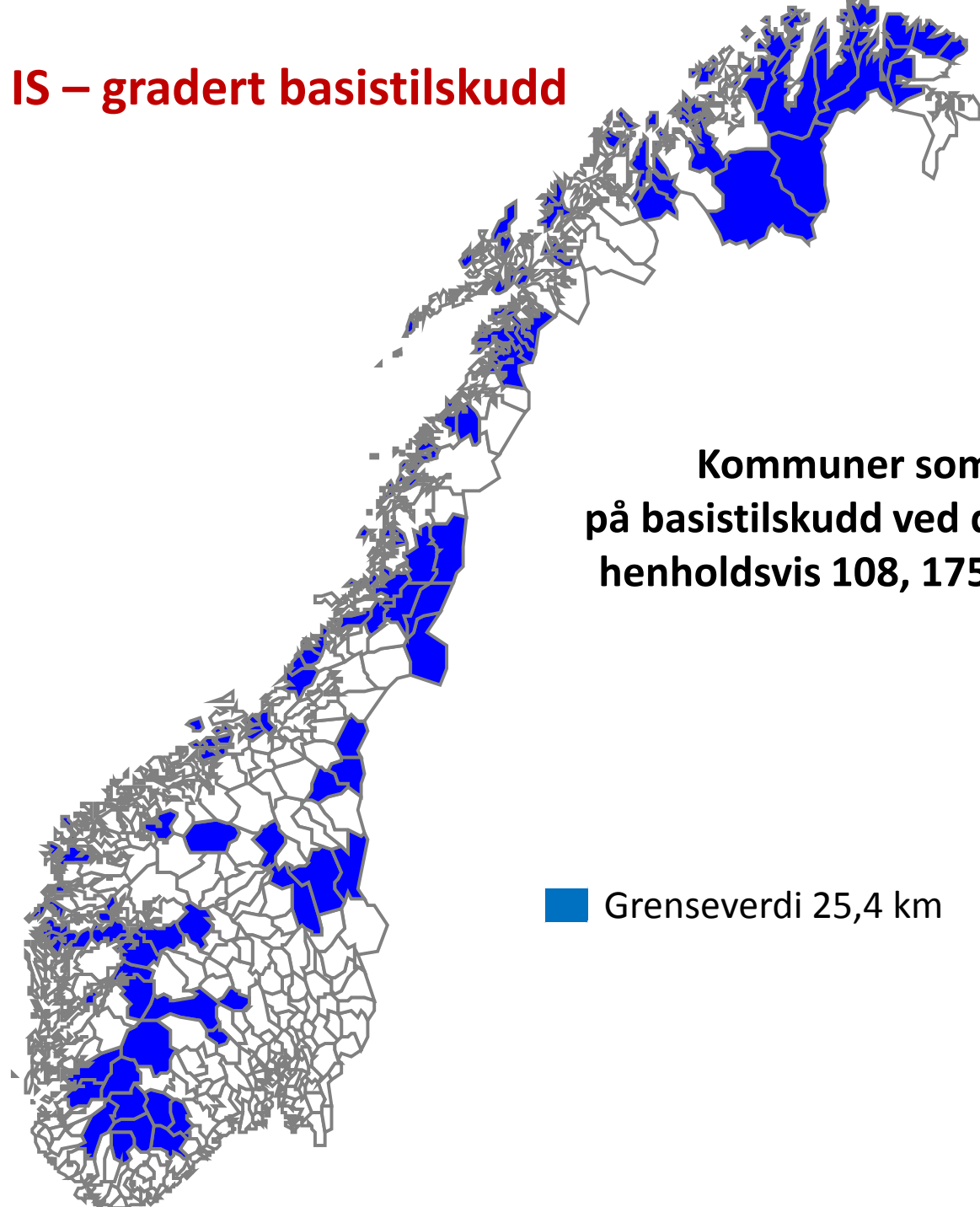
- Kriteriet skal være et mål på bosettingsmønsteret i kommunen og området rundt.
- Kriteriet måler hvor mange km må man reise for å treffe 5 000 innbyggere.
  - Kommunene deles opp i **14 000 grunnkretser**
  - Alle innbyggere i en grunnkrets flyttes så til det stedet i sin grunnkrets hvor det bor flest personer
  - Så ser man på hvor langt innbyggerne i en grunnkrets må reise for å møte minst 5 000 innbyggere – korteste veier innenfor og utenfor egen kommune (vei og rutenett, tillegg hvis behov for ferge)
  - Kommunens strukturkriterium er gjennomsnittet for alle grunnkretsene i kommunen (innbyggervektet)

Hva er et strukturkriterium?

- Kommuner med spredt bosetting og store avstander for å møte andre personer får en høyere verdi på kriteriet enn tettbygde kommuner med små avstander og mange innbyggere
- Utfordring - For mange kommuner måler kriteriet spredtbygghet innenfor egen kommune, og ikke om man er ufrivillig eller frivillig liten

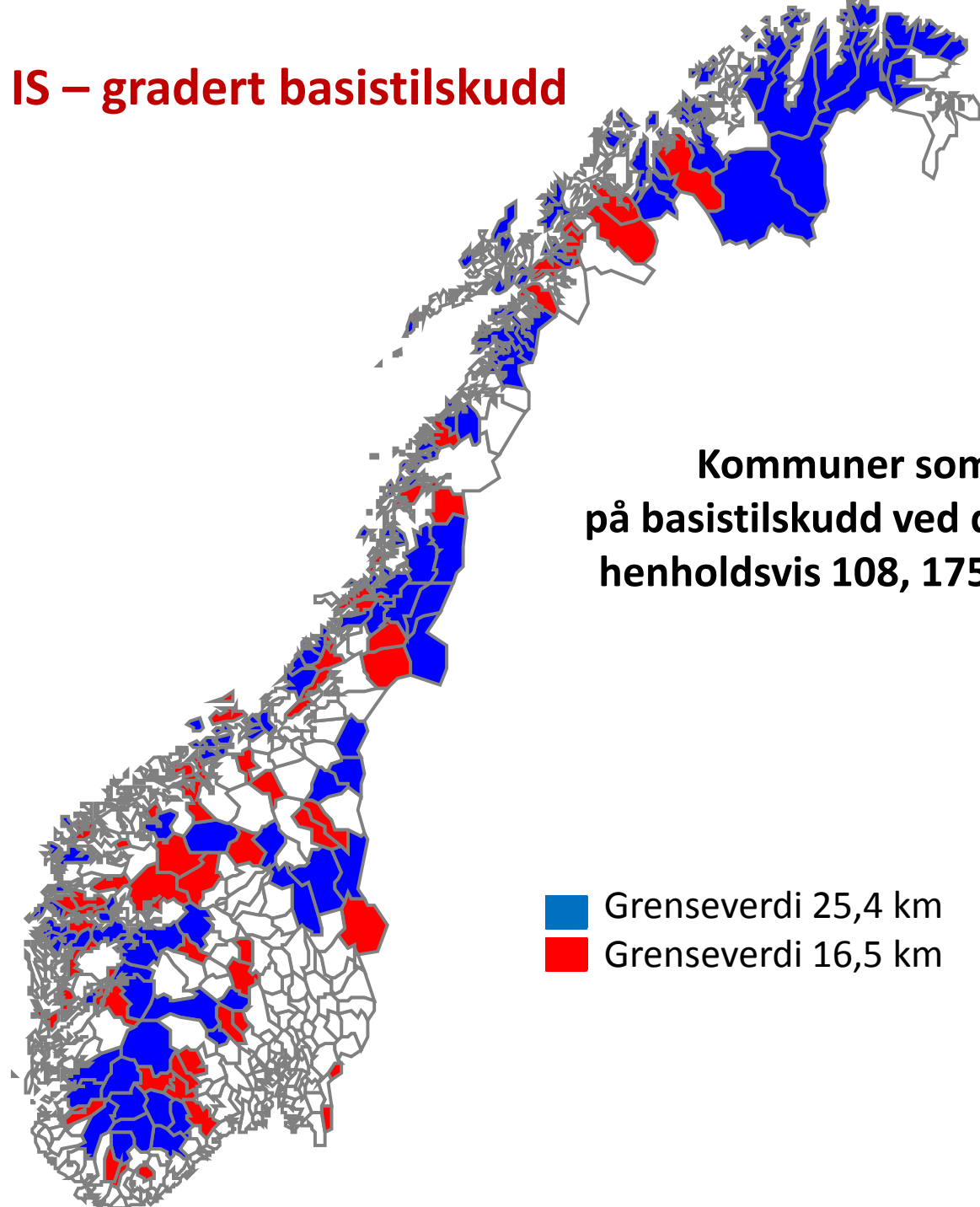
Høring IS – gradert basistilskudd

Kommuner som har fullt nivå på basistilskudd ved de tre alternativene, henholdsvis 108, 175 og 207 kommuner

■ Grenseverdi 25,4 km   108 kommuner

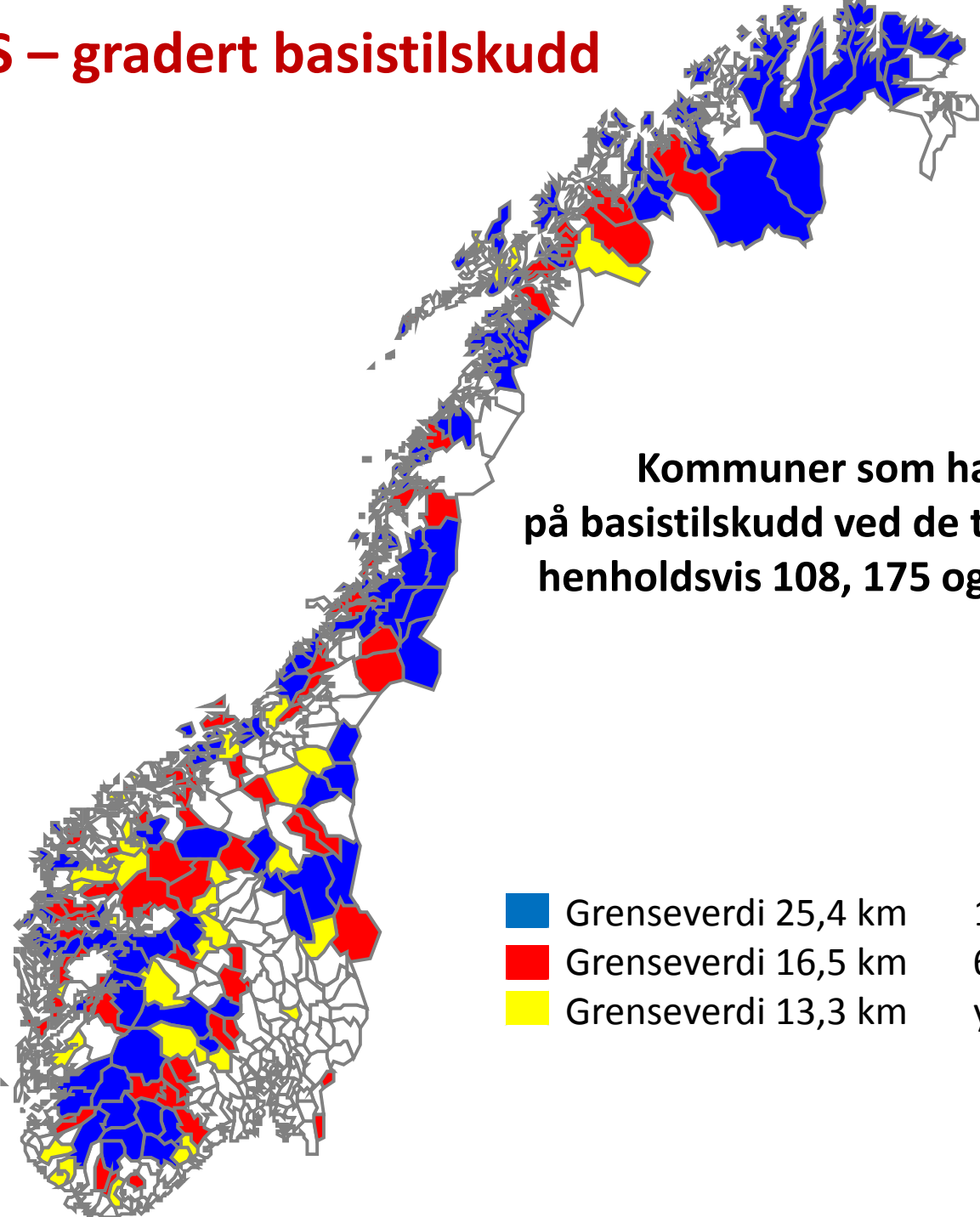
Høring IS – gradert basistilskudd

Kommuner som har fullt nivå på basistilskudd ved de tre alternativene, henholdsvis 108, 175 og 207 kommuner

- Grenseverdi 25,4 km   108 kommuner
- Grenseverdi 16,5 km   67 flere kommuner

Høring IS – gradert basistilskudd

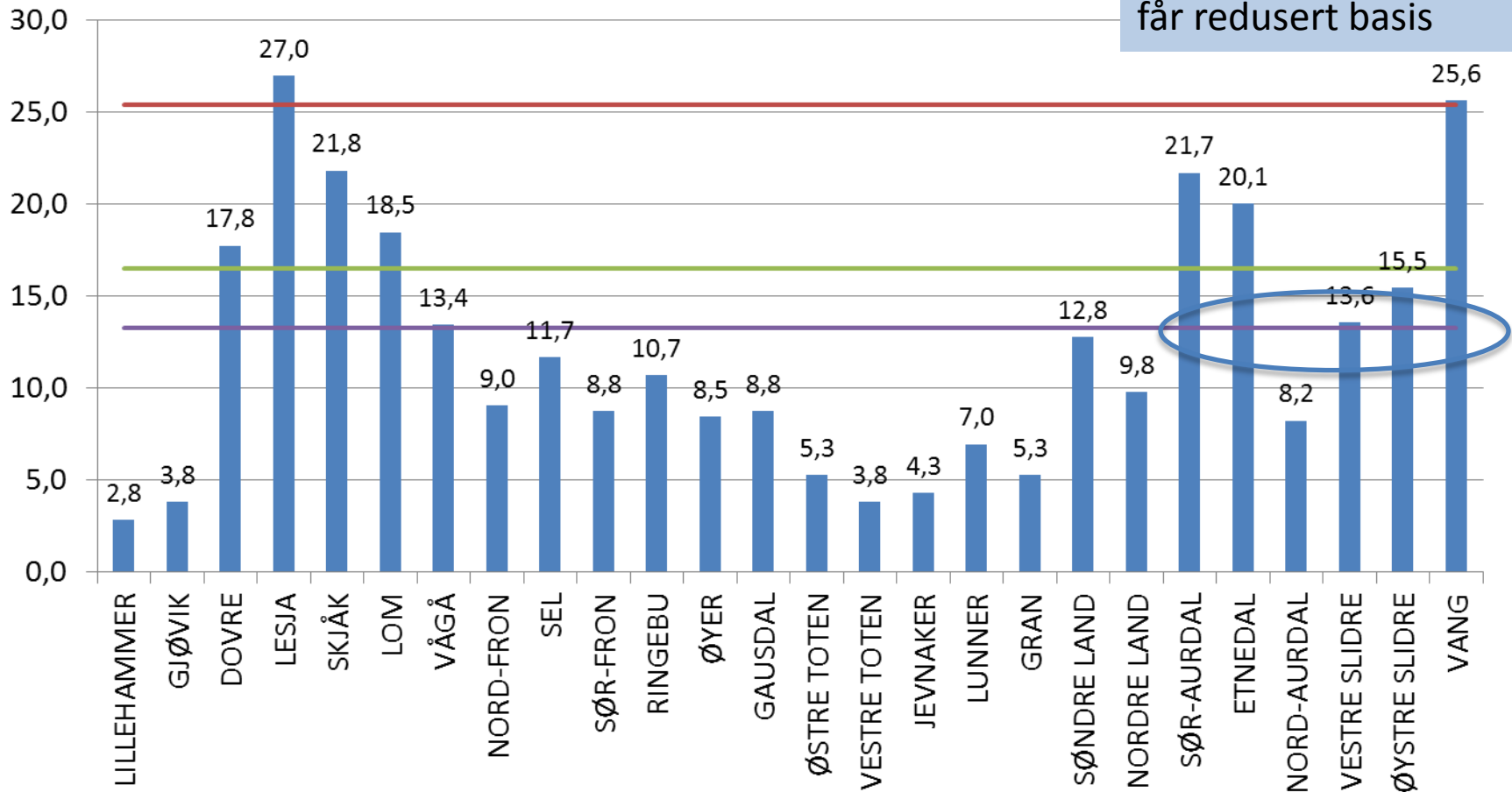
Kommuner som har fullt nivå på basistilskudd ved de tre alternativene, henholdsvis 108, 175 og 207 kommuner

- Grenseverdi 25,4 km   108 kommuner
- Grenseverdi 16,5 km   67 flere kommuner
- Grenseverdi 13,3 km   ytterligere 32 kommuner

Strukturkriterium verdier i Oppland

Strukturkriteriet Oppland

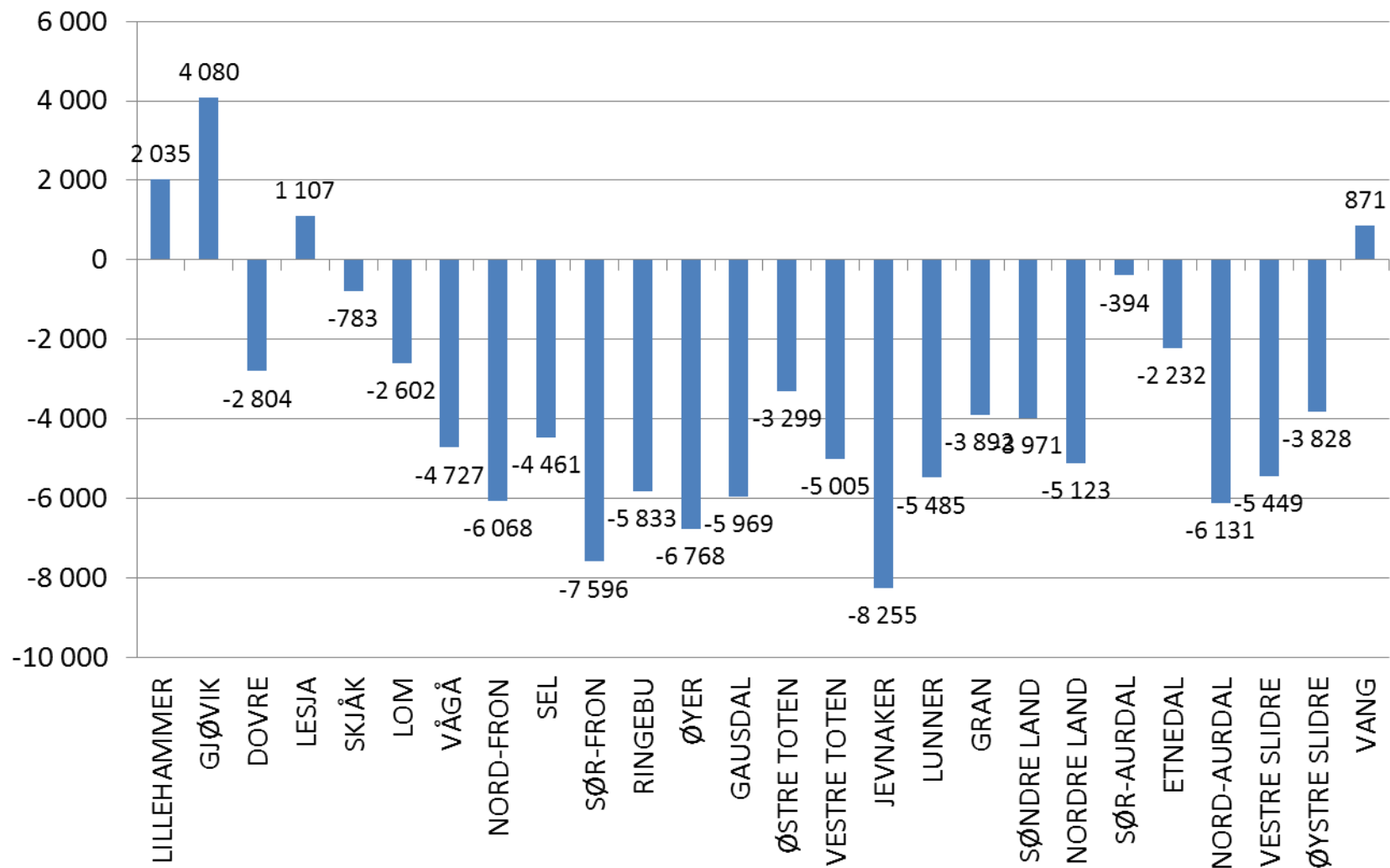
— Grense 25,4 — Grense 16,5 — Grense 13,3

Med grense 13,3 er Nord-Aurdal eneste Valdreskommune som får redusert basis

Oppland strukturkriterium grenseverdi 25,4 – netto virkning

(1000 kroner)

Oppland strukturkriterium – alternativ modell netto

(1000 kroner)

Knr	Kommune	Netto virkning		
		25,4 km	16,5 km	13,3 km
501	LILLEHAMMER	7 994	4 737	3 426
502	GJØVIK	8 803	5 217	3 773
511	DOVRE	-3 477	476	345
512	LESJA	603	357	258
513	SKJÅK	-1 333	390	282
514	LOM	-3 179	409	296
515	VÅGÅ	-5 627	-2 006	461
516	NORD-FRON	-7 477	-5 431	-3 830
517	SEL	-5 922	-3 095	-952
519	SØR-FRON	-8 380	-6 114	-4 449
520	RINGEBU	-6 925	-4 221	-2 214
521	ØYER	-8 009	-6 058	-4 547
522	GAUSDAL	-7 490	-5 577	-4 053
528	ØSTRE TOTEN	4 332	2 568	1 857
529	VESTRE TOTEN	3 851	2 282	1 651
532	JEVNAKER	-9 872	-9 351	-8 770
533	LUNNER	-7 690	-6 659	-5 646
534	GRAN	4 007	2 375	1 718
536	SØNDRE LAND	-5 385	-2 215	158
538	NORDRE LAND	-6 774	-4 621	-2 915
540	SØR-AURDAL	-1 152	537	388
541	ETNEDAL	-2 576	243	176
542	NORD-AURDAL	-7 715	-5 993	-4 592
543	VESTRE SLIDRE	-5 983	-2 139	274
544	ØYSTRE SLIDRE	-4 611	-310	401
545	VANG	474	281	203
SUM OPPLAND		-79 513	-43 918	-26 301

Nytt strukturkriterium

- Gir store omfordelingsvirkninger mellom kommunene
  - a) også for kommuner som antas å være utenfor hovedmålgruppen frivillige eller ufrivillige små.
  - b) f.eks. slik at alle kommuner med innbyggere mellom 10 000-20 000 taper på forslaget, mens de største kommunene kommer best ut.
- Sett i lys av dette kan det å være behov for å arbeide mer med operasjonaliseringen av strukturkriteriet
  - For eksempel at strukturkriteriet kun benyttes til differensiering av basistilskuddet for kommuner hvor en ønsker å skille mellom ufrivillige og frivillige kostnadsulempet, mens kommuner over denne størrelse får beregnet basistilskudd som i dag

Distriktstilskudd Sør-Norge

- Distriktstilskudd Sør-Norge gis i dag til kommuner med over 3 200 innbyggere med distriktsindeks lavere enn 47, skatteinntekter per innbygger under 120 pst av landsgjennomsnittet og som ikke mottar Nord-Norge og Namdalentilskudd. Kommunene deles inn i 5 kategorier ut fra nivået på sin distriktsindeks, der kommunene med lavest distriktsindeks (størst distriktsutfordringer) får høyeste tilskuddssatser per kommune og per innbygger.
- Ingen konkrete forslag til endringer av satsene, men varsles at det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles per innbygger.
- KS har laget et eksempel der tilskudd per kommune er halvert i alle 5 kategorier. Frigjort beløp refordes per innbygger, slik at samlet tilskuddsramme er uendret

Eksempel distriktstilskudd for Hedmark og Oppland

(i 1000 kroner)

Knr	Kommune	Dagens distriktstilskudd Sør-Norge (2016)	Eksempel- halvering av tilskuddet per kommune og økt tilskudd per innbygger
402	KONGSVINGER	9 215	11 267
415	LØTEN	1 650	1 758
418	NORD-ODAL	7 041	6 704
419	SØR-ODAL	5 022	5 416
420	EIDSKOG	7 797	7 760
423	GRUE	6 850	6 438
425	ÅSNES	8 727	9 058
426	VÅLER	6 113	5 410
428	TRYSIL	8 039	8 098
429	ÅMOT	3 631	3 475
437	TYNSET	4 091	4 117
515	VÅGÅ	6 034	5 299
516	NORD-FRON	7 475	7 310
517	SEL	7 621	7 514
519	SØR-FRON	5 707	4 843
520	RINGEBU	6 577	6 057
521	ØYER	1 302	1 276
522	GAUSDAL	1 462	1 498
529	VESTRE TOTEN	2 434	2 841
532	JEVNAKER	1 517	1 573
536	SØNDRE LAND	7 487	7 327
538	NORDRE LAND	8 158	8 264
542	NORD-AURDAL	7 968	7 999
Sum Hedmark og Oppland		135 198	134 290

Tilskudd ved ny kommune

- Inndelingstilskudd
- Engangstilskudd og reformstøtte

Forslaget til nytt inntektssystem og de økonomiske rammebetingelsene for kommunesammenslåing?

Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebru

Strukturkriteriet grense 25,4 km

Forslaget til nytt inntektssystem – utslag for kommunene hver for seg og samlet

Grenseverdi strukturkriterium	25,4
Distriktsindeks ny kommune	30
Nord-Norge/Namdalen tilskudd (sats per innb)	

Kommune	Folketall	Dagens utgiftsutjevning		Rev utgiftsutjevning		Rev utgiftsutjevning	
		GH 2016 1000 kr	herav basistilskudd 1000 kr	før struktur- kriterium 1000 kr	herav basistilskudd 1000 kr	med struktur- kriterium 1000 kr	herav basistilskudd 1000 kr
NORD-FRON	5 754	16 844	13 180	17 994	14 229	11 926	5 067
SØR-FRON	3 204	13 795	13 180	16 427	14 229	8 832	4 911
RINGEBU	4 459	22 898	13 180	22 865	14 229	17 032	5 999
SUM	13 417	53 537	39 539	57 287	42 688	37 790	15 976
Endring sammenlignet med GH 2016				3 750		-15 746	

Hva endres ved kommunesammenslåing?

(Utslag sammenlignet med forslag nytt inntektssystem inkludert strukturkriteriet)

I illustrasjonene i denne modellen det lagt til grunn at dagens regionalpolitiske tilskudd videreføres, selv om det i høringsnotatet er varslet at det kan komme endringer, men det fremmes ikke konkrete forslag.

Endringer i rammetilskuddet før inndelingstilskudd:			
	Sum for hva kommunene alene får i nytt inntektssystem		Endring ved sammeslåing
	Ny kommune		
Basistilskudd ny kommune	5 339	15 976	-10 637
Opphopningskriteriet	-2 726	-2 743	17
Småkommunetilskudd	0	0	0
Distriktstilskudd Sør Norge	12 785	19 759	-6 974
Nord-Norge tilskudd	0	0	0
Veksttilskudd	0	0	0
Inntekstutjevning	30 907	31 780	-873
Endringer i inntektssystem (fast)			-18 467

Inndelingstilskudd og engangskostnader

Inndelingstilskudd		
	Vedtak om sammenslåing før 1.7.2016	Senere vedtak om sammenslåing
Basistilskudd ny kommune	26 359	10 637
Småkommunetilskudd, distriktstilskudd Sør-Norge og Nord-Norge tilskudd	6 974	6 974
Inndelingstilskudd	33 333	17 611
Tilskudd engangskostnader og reformstøtte		
	Vedtak om sammenslåing før 1.7.2016	Ordinære regler
Engangstilskudd og reformstøtte	35 000	0

Hvordan påvirker dette rammetilskuddet?

(engangstilskudd ikke inkludert)

Mulige økonomiske konsekvenser av å fatte vedtak om sammenslåing før 1.7.2016, 1000 kr

	År 1-15:	År 16	År 17	År 18	År 19	År 20 og utover
Endringer i inntektssystem (fast)	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467
Inndelingstilskudd	33 333	26 667	20 000	13 333	6 667	-
Endret rammetilskudd ved å slå seg sammen	14 867	8 200	1 533	-5 133	-11 800	-18 467

Eventuelle økonomiske konsekvenser av å fatte vedtak om sammenslåing senere (ordinære retningslinjer for inndelingstilskudd), 1000 kr

	År 1-15:	År 16	År 17	År 18	År 19	År 20 og utover
Endringer i inntektssystem (fast)	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467	-18 467
Inndelingstilskudd	17 611	14 089	10 567	7 044	3 522	-
Endret rammetilskudd ved å slå seg sammen	-856	-4 378	-7 900	-11 422	-14 945	-18 467

Forutsetninger for analysen

- Det som er vist foran er en isolert analyse av en bestemt kommunesammenslåing
- Men hva hvis det blir mange sammenslåinger?
- Hvordan skal inndelingstilskuddet finansieres?
- Hva skjer om vedtaket skjer etter 1.7.16??

- Lykke til med arbeidet med å bygge en ny kommune!
- Takk for oppmerksomheten!